

Αλέξανδρος Παπαναστασίου – Ελευθέριος Βενιζέλος

Οι πρωτεργάτες της Δημοκρατίας

της Χριστιάννας Λούπα (16-10-05)

Στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου που ταλανίζεται από τις έριδες, που το πολιτειακό ζήτημα αμφιταλαντεύεται, που οι κυβερνήσεις ανεβοκατεβαίνουν με ταχύτητα ανελκυστήρα, τα κινήματα έχουν γίνει καθημερινή συνήθεια και η χώρα έχει κατακλυστεί από πρόσφυγες, στην Ελλάδα αυτή που απεγνωσμένα ψάχνει να βρει το δρόμο της, δυο μορφές θα ξεχωρίσουν με την ισχυρή προσωπικότητά τους: ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου, από το Λεβίδι της Αρκαδίας.

Οι δυο άντρες, ορκισμένοι δημοκρατικοί, διαδοχικά και επανειλημμένα θα πάρουν στα χέρια τους τα ηνία του τόπου μας στα ταραγμένα εκείνα χρόνια. Ο Βενιζέλος, δημιουργός της Ελλάδας των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών και ο Παπαναστασίου, πατέρας της δημοκρατίας, δεν είχαν και λίγες περιπέτειες στην πολιτική ζωή τους. Ο Βενιζέλος επανειλημμένα γλίτωσε από τις σφαίρες των δολοφόνων του και καταψηφίστηκε στις εκλογές από το λαό, ενώ ο Παπαναστασίου φυλακίστηκε μαζί με τους συνεργάτες του εξ αιτίας του «Δημοκρατικού Μανιφέστου», που καταφερόταν εναντίον του βασιλικού θεσμού και κυνηγήθηκε από τον Πάγκαλο κι αργότερα από τον Μεταξά που τον έθεσε σε «κατ' οίκον περιορισμό».

Ο Παπαναστασίου, επιστήμονας κοινωνιολόγος, με σπουδές στη Γερμανία, εκλέχτηκε πάρα πολλές φορές βουλευτής. Διατέλεσε υπουργός, αλλά και πρωθυπουργός. Με το φωτεινό πνεύμα του δεν έπαψε να δίνει μάχες για την επίλυση του αγροτικού ζητήματος και την παραχώρηση των τσιφλικιών στους ακτήμονες της Θεσσαλίας. Επίσης οι προτάσεις του σχετικά με την ένωση των Βαλκανικών λαών, αποτέλεσαν σταθμό στην εξωτερική μας πολιτική. Όσο για τον Βενιζέλο, τα πράγματα είναι ήδη γνωστά. Όλοι ξέρουμε για την

επανάσταση της Θερύσου και τις δάφνες που χάρισε στη χώρα μας με τη Συνθήκη των Σεβρών.

Οι σχέσεις των δύο ανδρών, ωστόσο, δεν ήταν οι καλύτερες. Ο Παπαναστασίου, θα μπορούσαμε να πούμε πως εκπροσωπούσε την αριστερή πτέρυγα των βενιζελικών και από πρωτοπαλίκaro του Βενιζέλου, εξελίχθηκε στον αρχηγό της βενιζελογενούς αντιπολιτεύσεως των Φιλελευθέρων, υποστηρίζοντας πιο ριζοσπαστικές θέσεις και καταφέροντας τελικά να καταργήσει τη βασιλεία, πράγμα που κι ο Βενιζέλος επιθυμούσε, δεν το είχε όμως πραγματοποιήσει.

Σαν πατέρας της πρώτης ελληνικής δημοκρατίας, ο Παπαναστασίου, εξ άλλου, δεν δίστασε να πάρει μέτρα καθαρά αντιδημοκρατικά, προκειμένου να την κατοχυρώσει, όπως το περιβόητο «Κατοχυρωτικό».

Δεν ήταν, άλλωστε, η πρώτη φορά που η δημοκρατία έπαιρνε τέτοιου είδους μέτρα. Ας μην ξεχνάμε την Εθνική Άμυνα του Βενιζέλου, που δεν έκανε και λίγα, το περίφημο «Ιδιώνυμο» κατά των κομμουνιστών, που καθιέρωνε και τον θεσμό της εκτόπισης ως διοικητικό μέτρο, δηλαδή χωρίς δικαστική απόφαση. Αν ανατρέξουμε πάντως στην παγκόσμια Ιστορία, θα διαπιστώσουμε πως είναι χαρακτηριστικό των αρτιγέννητων δημοκρατιών να παίρνουν σκληρά μέτρα για να καταφέρουν να εδραιωθούν.

Το ερώτημα που ανακύπτει είναι το εξής: Τέτοιοι χαρισματικοί ηγέτες, που κατάφερναν να σταθούν στο ύψος των εξαιρετικά δύσκολων περιστάσεων - ανεξάρτητα σε ποια παράταξη ανήκουν – γιατί έχουν εκλείψει πια από το ελληνικό πολιτικό προσκήνιο; Γιατί παλιότερα οι πολιτικοί είχαν κάποιες αρχές, κάποιο κύρος, κάποιο λόγο τιμής; Γιατί τώρα η Ελλάδα έχει καταντήσει τιμάριο των πολιτικάντηδων και έρμαιο της διαφθοράς και της διασπάθισης του δημοσίου χρήματος; Εξανδραποδισμός των πάντων, λοιπόν;